

Dordrecht Ondergronds Briefrapport 11

ADMIRAALSPLEIN

Een karterend en waarderend, inventariserend
archeologisch onderzoek door middel van
proefsleuven

T.H.L. Hos

2008

Gemeente Dordrecht
Bureau Monumentenzorg en Archeologie

Colofon	
ISSN	
ISBN	
Tekst	T.H.L. Hos
Redactie	M.C. Dorst
Afbeeldingen	Bureau Monumentenzorg en Archeologie (tenzij anders vermeld)
Vormgeving	Bureau Monumentenzorg en Archeologie
Drukwerk	Bureau Monumentenzorg en Archeologie
Uitgave	Gemeente Dordrecht, december 2008
<p>Gemeente Dordrecht Sector Stadsontwikkeling / Afdeling Inrichting Stadsdelen Bureau Monumentenzorg en Archeologie</p> <p>Postbus 8 3300 AA Dordrecht T (078) 639 64 02 monarch@dordrecht.nl www.dordrecht.nl/archeologie</p>	
© Gemeente Dordrecht, 2008	
<p>Niets uit deze uitgave mag worden veeleelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, elektronisch databestand of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave dient men zich tot de uitgever te wenden.</p>	

Inhoud

1. Inleiding	7
1.1 Algemeen	7
1.2 Administratieve gegevens.....	8
2. Gegevens onderzoeksgebied en vooronderzoek.....	9
2.1 Plangebied, onderzoeksgebied en huidig grondgebruik.....	9
2.2 Geplande werkzaamheden	10
2.3 Resultaten van vooronderzoek	10
2.4 Archeologische verwachting en advies	11
3. Inventariserend veldonderzoek.....	12
3.1 Doel	12
3.2 Methoden	12
3.3 Onderzoeksresultaten	13
3.3.1 Lithostratigrafie	13
3.3.2 Archeologie	16
3.3.3 Samenvatting, datering en interpretatie	18
3.4 Waardering	19
4. Conclusies en aanbevelingen.....	20
Literatuur	21
Afkortingen	22
Bijlage 1.....	23

1. Inleiding

1.1 Algemeen

In de wijk Wielwijk is in januari 2001 door de gemeente Dordrecht een herinrichting- / renovatieproject uitgevoerd. Door de nieuwbouw zou de ondergrond verstoord gaan worden, waardoor de kans bestond dat archeologische waarden in de ondergrond verstoord zouden kunnen worden. Om dit uit te sluiten is in opdracht van de Dienst Stadsontwikkeling van de gemeente Dordrecht door het Bureau Monumentenzorg en Archeologie van de gemeente Dordrecht een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd.

Dit document betreft de rapportage van het waarderende proefsleuvenonderzoek. Een kort bureauonderzoek is aan het veldwerk voorafgegaan. Tijdens het veldwerk zijn aanwezige archeologische waarden gedocumenteerd.

In het noorden van het onderzoeksgebied is een middeleeuwse sloot aangetroffen, met daarin enkele vondsten. Andere sporen van menselijke bewoning zijn niet aangetroffen.

De gegevens van het onderzoeksgebied, de aanleiding voor het onderzoek en de resultaten van het bureauonderzoek zijn weergegeven in hoofdstuk 2. In hoofdstuk 3 zijn de onderzoeksmethoden en de resultaten van het veldwerk beschreven. Ten slotte zijn in hoofdstuk 4 de conclusies verwoord.

1.2 Administratieve gegevens

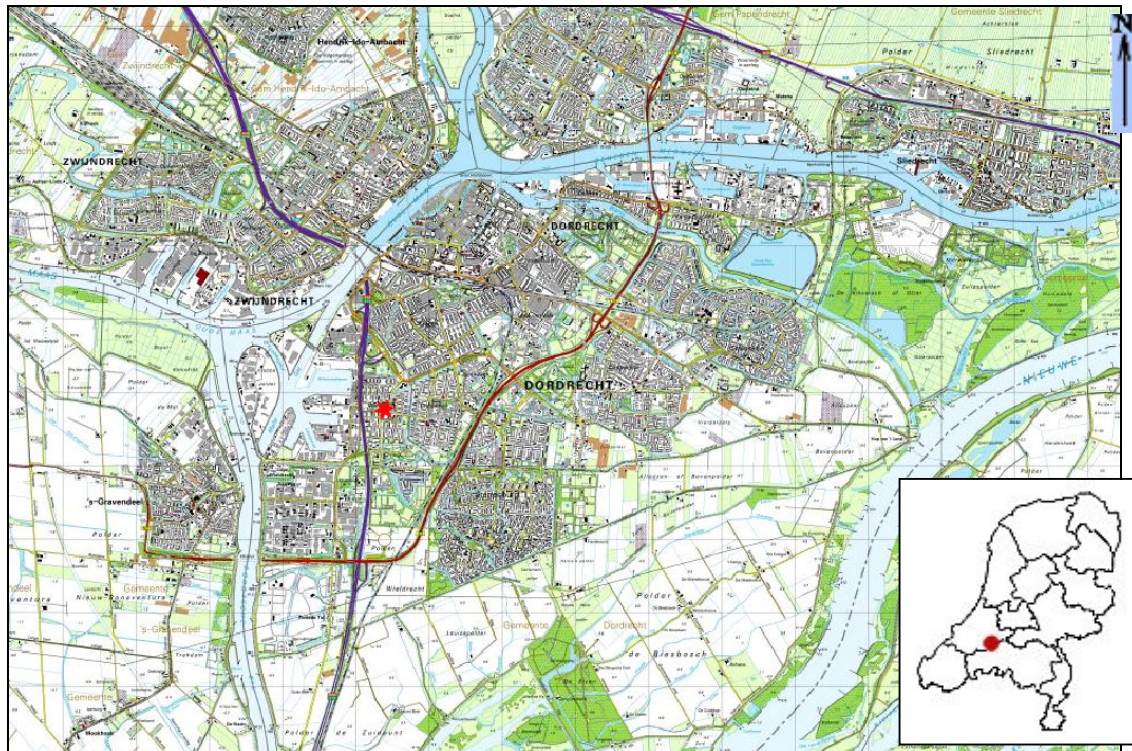
Aard Onderzoek	IVO-P
Projectcode	0101 ADP
ARCHIS	
Onderzoeksmeldingsnr.	32091
Vondstmeldingsnummer	408696
Periode	Late Middeleeuwen
Datum onderzoek	januari – februari 2001
Plangebied	Admiraalsplein
Provincie	Zuid Holland
Gemeente	Dordrecht
Plaats	Dordrecht
Toponiem	Admiraalsplein
RD-coördinaten	
NW-punt	104.338 / 422.805
NO-punt	104.393 / 422.811
ZO-punt	104.393 / 422.724
ZW-punt	104.336 / 422.721
Kadastrale gegevens	
Gemeente code	DDT00
Sectie	M
Perceelnrs.	2480
Opdrachtgever	Gemeente Dordrecht, Dienst Stadsontwikkeling
Uitvoerder	Bureau Monumentenzorg en Archeologie
Projectleider	Drs. J. Hendriks
Projectmedewerkers	Dhr. E. Noels, Dhr. E. Nunninkhoven, Dhr. J. Visser, Dhr. L. de Vlaming
<i>Autorisatie</i>	
Bevoegde overheid	Gemeente Dordrecht
Autorisatie onderzoek	dhr. F. Sieuwerts
<i>Archivering projectgegevens en vondstmateriaal</i>	
Digitaal	Archief Bureau Monumentenzorg en Archeologie / e-depot Nederlandse Archeologie (http://www.dans.knaw.nl)
Analoog	Stadsdepot Gemeente Dordrecht
Code	0101

2. Gegevens onderzoeksgebied en vooronderzoek

2.1 Plangebied, onderzoeksgebied en huidig grondgebruik

Het plangebied bevindt zich in de gemeente Dordrecht en wordt in het noorden begrensd door de Jacob van Heemskerckstraat, in het westen door de Maarten Harpertzoon Trompweg, in het zuiden door de van Kinsbergenstraat en in het oosten door de Cornelis Trompweg (Afb. 1 en 2). Het onderzoeksgebied betreft de locatie van een sporthal (Afb.2, rood). Het onderzoeksgebied heeft een totaaloppervlak van circa 10500 m². De centrumcoördinaten zijn X: 104.389, Y: 422.756.

Het onderzoeksgebied betreft een perceel waarop een sporthal aanwezig was. De ondergrond is waarschijnlijk niet of matig verstoord.

Afb. 1. De ligging van het onderzoeksgebied in de gemeente Dordrecht (schaal 1:60 000).

2.2 Geplande werkzaamheden

Het onderzoeksgebied maakt deel uit van een plangebied dat heringericht gaat worden voor woningbouw. Binnen dit plangebied worden enkele flats gebouwd, andere worden gerenoveerd. De exacte ontgravingsdiepte voor de te realiseren flatgebouwen was ten tijde van het veldwerk onbekend. Wel is bekend dat deze onderheid zullen worden.

2.3 Resultaten van vooronderzoek

Lithostratigrafie

Het gebied buiten de oude stadskern van Dordrecht kenmerkt zich als een zogenaamd afgedekt landschap. Door de St. Elisabethsvloeden van 1421-1424 overstroomde de Grote Waard en kwam het middeleeuwse landschap onder water te staan. Hierdoor ontstond een zoetwatergetijdengebied waarbij rivieren als de Merwede en de Maas zorgden voor de toevoer van water. Door het uitblijven van herstelwerkzaamheden aan de dijken kon in de daaropvolgende eeuwen een dik pakket rivierklei worden afgezet. Dit wordt het Merwededek genoemd. Het pakket bestaat uit laagjes zand en klei: onderin kleiig, bovenin zandig. Kenmerkend voor dit pakket is dat het sterk kalkhoudend is en het veelvuldig voorkomen van zoetwaterschelpen zoals de grote diepslak (*Bithynia tentaculata*). Pas vanaf het eind van de 16^e eeuw werd begonnen met het terugwinnen van land door inpoldering. Het Merwededek heeft op veel plaatsen het middeleeuwse landschap afgedekt. Hierdoor kunnen archeologische resten uit deze periode zeer goed bewaard zijn gebleven. Voor archeologen zijn de lagen direct onder het Merwededek dus het interessantst. Het betreft hier het oorspronkelijke middeleeuwse landschap waar de eerste kolonisten omstreeks de 11^e eeuw zijn gaan wonen. In die tijd was het een veenlandschap waar enkele meanderende rivieren doorheen stroomden. Door overstromingen van deze rivieren is op het veenlandschap een circa 10 cm dik kleilaagje afgezet. Dit kleilaagje bleek uitermate geschikt voor akkerbouw. Het Merwededek en het middeleeuwse landschap worden, daar waar het niet is geërodeerd, van elkaar gescheiden door een zogenaamde gidslaag. Het betreft een laagje klei dat door de St. Elisabethsvloed zelf of vlak erna is afgezet en waarin duidelijke brakwaterinvloeden herkenbaar zijn. In dit laagje komen namelijk veel brakwaterkorkkels (*Cerastoderma glaucum/lamarcki*) voor.¹ Het onderzoeksgebied is gelegen in de Wieldrechtse polder, die in 1659 is ingepolderd. In het midden van de 20ste eeuw is het gebied voor het eerst bebouwd. Voorafgaand aan de bouw is de locatie met zand opgehoogd.

Bekende archeologische gegevens

Er zijn geen archeologische gegevens uit de nabijheid van het onderzoeksgebied bekend.

¹ Het Merwededek behoort tot de jongere afzettingen van de Formatie van Echteld. Het komkleilaagje behoort tot de oudere afzettingen van de Formatie van Echteld. Het Hollandveen Laagpakket behoort tot de Formatie van Nieuwkoop.

2.4 Archeologische verwachting en advies

De verwachting is dat het middeleeuwse landschap in het onderzoeksgebied wordt aangetroffen. In het gebied wordt het komklei-op-veenlandschap verwacht op een diepte tussen de -3 m NAP en -4 m NAP. Hierin zouden sporen van menselijke bewoning aanwezig kunnen zijn, met name uit de Late Middeleeuwen. Door het Bureau Monumentenzorg en Archeologie is geadviseerd de archeologische verwachting te toetsen door middel van een proefsleuvenonderzoek.

3. Inventariserend veldonderzoek

3.1 Doel

Het doel van het onderzoek is te achterhalen hoe het landschap door de mens in de middeleeuwen is gebruikt. Om een bijdrage te leveren aan deze doelstelling zijn in het Programma van Eisen de volgende doelstellingen geformuleerd:²

1. Hoe ziet de bodemopbouw in het onderzoeksgebied eruit? Zijn er oeverwallen aanwezig en wat is hun datering? Is de bedding van het Oude Maasje aanwezig en tot welk moment is deze watervoerend?
2. Zijn er antropogene sporen aanwezig? En zo ja, wat is hun aard?
3. Is een eventuele vindplaats behoudenswaardig?

3.2 Methoden

Het archeologisch onderzoek is uitgevoerd door middel van proefsleuven. Het veldwerk heeft plaatsgevonden tussen 8 januari en 2 februari 2001. De werkzaamheden zijn verricht door de heren E. Noels, J. Visser en E. Nunninkhoven. (Bureau Monumentenzorg en Archeologie). Het graafwerk is uitgevoerd door firma de Vlaming.

Er zijn in totaal 5 proefsleuven gegraven. Put 1 lag in het midden van het onderzoeksgebied. De put had een lengte van 52 m, was 5 m breed en was noord – zuid georiënteerd. Put 2 lag haaks ten zuiden van put 1. Hij was 28 m lang, 5 m breed en was oost – west georiënteerd. Put 3 lag haaks ten noorden van put 1. Hij was 40 m lang, 5 m breed en oost – west georiënteerd. Put 4 lag ten noorden van put 3. Hij was 5 m lang, 4 m breed en oost – west georiënteerd. Put 5 lag in het westen van het onderzoeksgebied. Hij was 47 m lang, 1,5 m breed en noord – zuid georiënteerd. (afb. 3).

Alle putten zijn aangelegd tot in de top van het (Holland)veenpakket. Er is één sporenvak gedocumenteerd door middel van foto's en tekeningen. Van put 1 - 3 is een lengteprofiel gedocumenteerd door middel van foto's en een profieltekening. De locaties van de proefsleuven zijn in het veld ingemeten aan de hand van de aanwezige bebouwing. Voor het registreren van de veldgegevens is gebruik gemaakt van standaard Bureau Monumentenzorg en Archeologie formulieren. Tevens is de hoogte ten opzichte van NAP bepaald met behulp van een waterpasinstrument.

² Hendriks 2000

3.3 Onderzoeksresultaten

Allereerst zal de lithostratigrafie van het onderzoeksgebied worden besproken, gevolgd door de archeologische aspecten.

3.3.1 Lithostratigrafie

Hieronder volgt een globale beschrijving van de vier litho-stratigrafische eenheden die in het bodemprofiel zijn onderscheiden. In afbeelding 4 zijn deze geologische eenheden weergegeven. De eenheden worden van onder naar boven beschreven.

Organisch pakket 1 – Hollandveen Laagpakket / Bosveen

Het diepst aangetroffen pakket bestaat uit een pakket bruin bosveen dat gerekend wordt tot het Hollandveen Laagpakket van de Formatie van Nieuwkoop. Van dit pakket is alleen de top aangesneden, de onderkant is niet bepaald. De top van het veen lag in het zuidelijk deel op circa 3,00 m – NAP (put 2) en in het noordelijk deel op circa 4,00 m – NAP (put 3).

Klastisch pakket 1 – Komkleilaag

Direct op organisch pakket 1 ligt een komkleilaag afgezet door de Dubbel. Dit is een oudere afzetting, dat behoort tot de Formatie van Echteld. Het betrof een circa 10 cm dik laagje siltige, blauwgrijze klei. De top lag in put 2 op circa 2,90 m – NAP en in put 3 op circa 3,90 m – NAP.

Klastisch pakket 2 – Merwede pakket

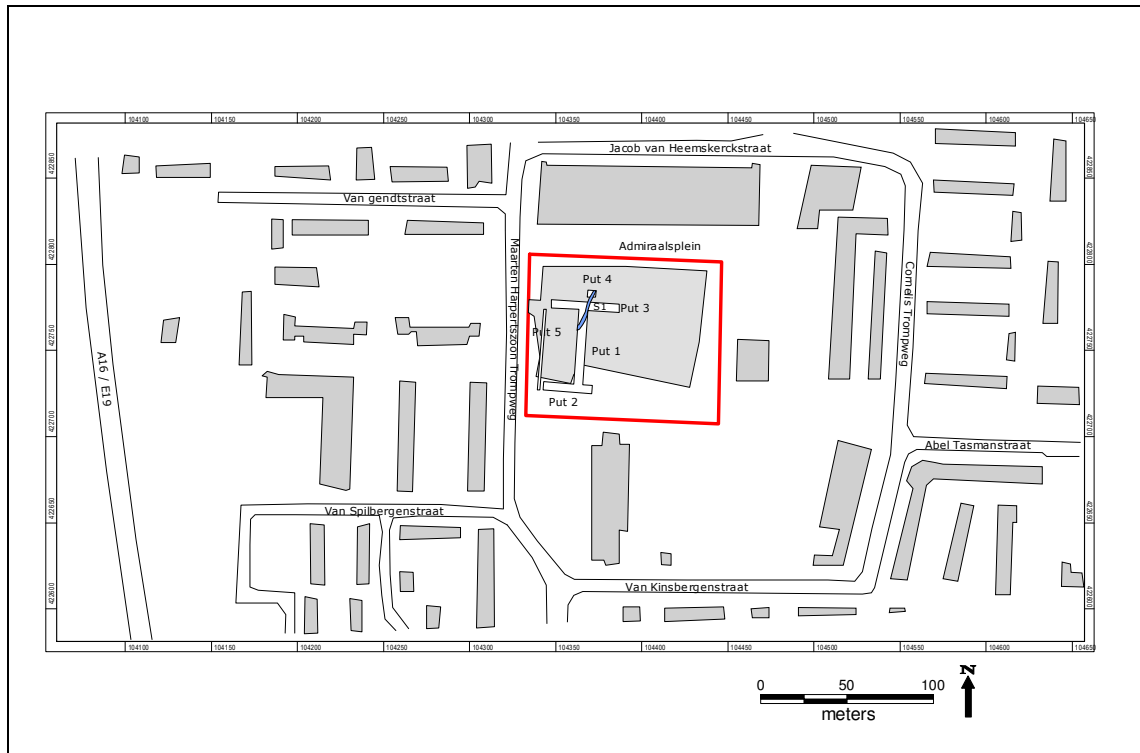
Op klastisch pakket 1 ligt klastisch pakket 2, ook wel het Merwededek genoemd. Dit is een jongere afzetting behorende tot de Formatie van Echteld. Het is een grijs tot blauwgrijs gelaagd pakket zand en klei. Het dieper gelegen niveau is kleiig en wordt naar boven toe zandiger. Het is kalkrijk en bevat veel zoetwaterschelpen, zoals de grote diepslak (*Bithynia tentaculata*) en de vijverpluimdrager (*Valvata piscinalis*). Het Merwededek is afgezet toen het gebied een zoetwatergetijdengebied werd na de stormvloed van 1421/1424.

Op een aantal locaties is het gidslaagje met brakwaterkorkkels (*Cerasoderma Glaucum*), brakwaterhorens (*Hydrobia ventrosa*), vlezige drijfhoorn (*Rissoa membranacea*), brakwateralikruik (*Littorina saxatilis*) en oubliehoorn (*Retusa obtusa*) aangetroffen. Al deze soorten wijzen op een brakwatermilieu.³ De ligging van het laagje, direct onder het Merwededek, geeft aan dat het afzettingen van de St. Elisabethsvloed van 1421/1424 betreft (afb. 5).

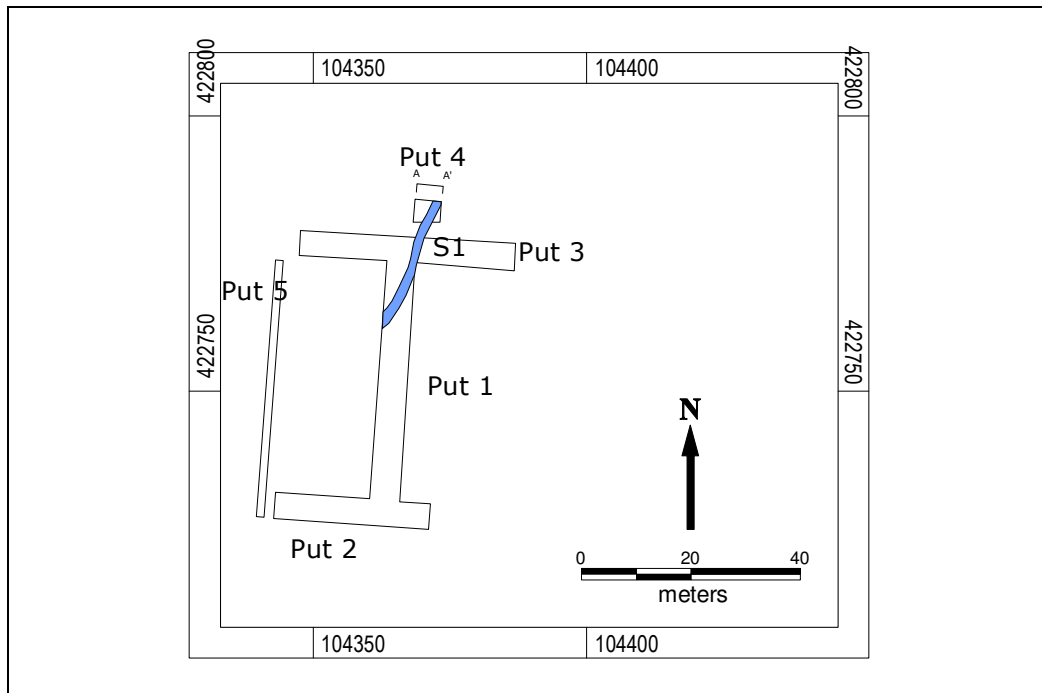
Opgebracht antropogeen pakket – bouwvoor.

Dit is het hoogst gelegen pakket en betreft een zandpakket dat is aangebracht voorafgaande aan de nieuwbouw uit de jaren zestig van de vorige eeuw. Het heeft een dikte tussen de 20 en 50 cm.

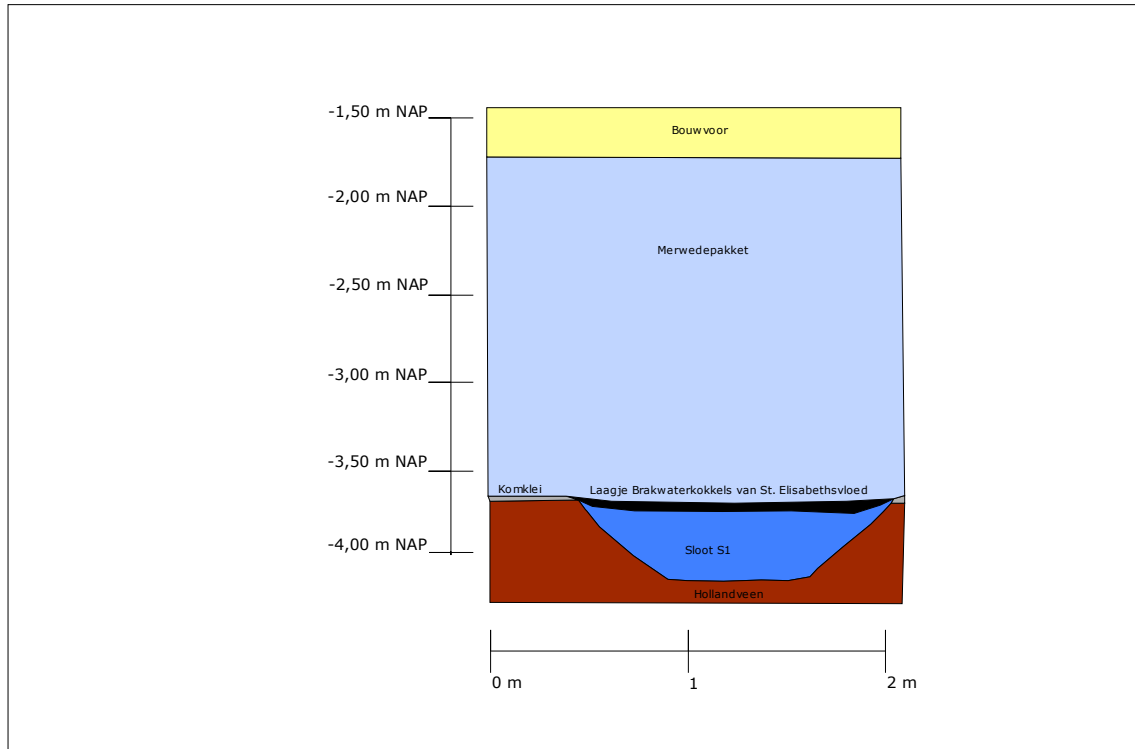
³ L. van Beurden 2002, 2

Afb. 2. De ligging van het onderzoeksgebied in Dordrecht met de locaties van de proefsleuven (put 1 – 5).

Afb. 3. De locatie van proefsleuven (put 1-5) met de ligging van de sloot S1 uit de Late Middeleeuwen.

Afb. 4. Het noordprofiel van put 4.

Afb. 5. Brakwaterkoksels in de laatste vulling van sloot S1, een gidsfossiel voor de aanwezigheid van de St. Elisabethsvloed-afzettingen.

3.3.2 Archeologie

Tijdens het veldwerk is één archeologisch spoor aangetroffen. S1 betreft een sloot. Hierin was vondstmateriaal aanwezig; aardewerk, bouwmateriaal en menselijk en dierlijk bot.

Sporen en vondstmateriaal

Sloot S1

De sloot is aangetroffen in het noorden van het onderzoeksgebied (put 1, 3 en 4). De sloot was 1,5 m breed en noord – zuid georiënteerd, de top lag op een diepte van 3,63 m – NAP en was ingegraven vanuit het komleilaagje. De vulling bestond uit blauwgrijze sterk siltige klei met enkele zoetwaterschelpen. Hierop lag een laag blauwgrijze sterk siltige klei met veel zoutwaterschelpen, afgezet tijdens en na de St. Elisabethsvloed. Tien cm dieper zijn nog enkele doubletten van brakwaterkookkels aangetroffen. Mogelijk van een eerdere overstroming. Er zijn 9 scherven aardewerk aangetroffen. Het betreft drie roodbakkende scherven, drie proto-steengoed scherven, één roodbakkende scherf uit het maasland, één grijsbakkende scherf en één scherf uit Pingsdorf. Er zijn vier botfragmenten aangetroffen. Het betreft een spronggewricht van een koe, een radius van een hond en de linker bovenarm (*humurus*) en de linker onderarm (*ulna*) van één of twee volwassen mensen. Verder zijn er een aantal baksteenfragmenten en een fragment tufsteen gevonden. Het feit dat het laagje van de St. Elisabethsvloed aanwezig was, bewijst dat de sloot nog in gebruik was ten tijde van de vloed in 1421. In de vulling van de sloot is een pollenbak geslagen. Enkele AMS dateringen dateerden de sloot inderdaad van vóór 1421 (tabel 1).⁴

<i>Vondstnummer</i>	<i>Labnummer</i>	<i>Laag</i>	<i>Datering na calibratie</i>
6	GrA-20060	Onderkant sloot	1301 – 1435 AD
8	GrA-20062	Bovenkant sloot	1299 – 1421 AD
12	GrA-20064	Bovenkant sloot	1279 – 1399 AD
14	GrA-20066	Onderkant sloot	1165 – 1297 AD
17	GrA-20068	Onderkant sloot	1281 – 1397 AD

Tabel 1. AMS dateringen van sloot S1

De inhoud van de pollenbak is op botanische macroresten onderzocht. Hieruit blijkt dat het natuurlijke landschap kan worden onderverdeeld in zeven landschapsgroepen. Dit betreffen:

1. Hoogveen
2. Water
3. Natte ruigte & oevers
4. Natte graslanden
5. Akkers en rurale plaatsen
6. Bos op lage gronden
7. Bos op hogere gronden.

Vooraf bij de water- en oevergewassen wordt gelet op soorten die bestand zijn tegen brakwater. Hiermee kan de invloed van het brakke milieu worden bestudeerd.⁵

⁴ L. van Beurden, Biaxaal 144

⁵ L. van Beurden, Biaxaal 144

Hoogveen

Veel soorten zijn niet aangetroffen in de monsters. De belangrijkste zijn *Ericales* en *Sphagnum*.

Water

Waterplanten groeiden waarschijnlijk in de sloot zelf. Deze groep is uitermate geschikt om te kijken in hoeverre het milieu brak was en wat voor gevolgen dit had voor de vegetatie. Bijna alle gevonden soorten kunnen zich standhouden in een (licht) brak milieu. Alleen Witte Waterlelie (*Nymphaea alba*) heeft het daar moeilijk mee. De *Hystriospheridae* is zelfs alleen brak/zoutwater verdragend. Dit wijst erop dat de sloot tenminste tijdelijk aan brakwaterinvloeden is blootgesteld.

Natte ruigte en oever

Dit zijn de gewassen die op de oever van de sloot of in kleine plasjes langs de sloot moeten hebben gegroeid. De aanwezige soorten zijn: varens (*Monoletae psilatae*), *Cyperaceae* (mogelijk waterbies en zegge). Opvallend zijn de pollen afkomstig van gele lis (*Iris pseudacorus*) en dotterbloem (*Caltha*). Deze verdagen absoluut geen zoutwater, wat zou duiden op een milieu zonder zoutwaterinvloeden.

Natte graslanden

Graslanden kunnen in de omgeving van de sloot gelegen hebben. De twee meest voorkomende soorten zijn spirea (*Filipendula*) en scherpe boterbloem (*Ranunculus acris*). In de monsters uit de sloot zijn ook pollen van tredplanten gevonden, zoals varkensgras (*polygonum aviculare*) en smalle weegbree (*Plantago lanceolata*). Vermoedelijk betreft het hier grasland, dat gebruikt is voor het laten grazen van vee.

Akkers en rurale plaatsen

Er zijn verschillende soorten pollen en zaden van cultuurgewassen aangetroffen. Rogge (*Secale cereale*) is een windverstuiver, het voorkomen hiervan zegt dus niets over eventuele gewassen op naburige akkers. Het voorkomen van graanpollen, zoals haver, gerst en tarwe (allen van het *Cereala type*), is echter interessanter. Deze pollen komen namelijk pas vrij bij het verwerken van het graan. Een handeling die in een nederzetting plaatsvond. Het vermoeden bestaat dan ook dat er een nederzetting in de buurt aanwezig was. Er zijn geen pollen van akkeronkruiden in de monsters uit de sloot gevonden, die wijzen op een gebruik van akkerland.

Bos (lage gronden)

Hét type dat hier domineert is de els (*Alnus*). Het percentage ligt tussen de 20 en 30 procent van het totale aantal gevonden pollen. Aangezien er geen zaden van de els zijn gevonden kan worden geconcludeerd dat de els wel dominant in het landschap aanwezig was, maar vermoedelijke niet in de directe nabijheid van de sloot.

Bos (hogere gronden)

Deze vegetatie zal hebben bestaan op oeverwallen en crevaisseafzettingen, de hoger gelegen delen van het landschap. De meer voorkomende soorten zijn den (*Pinus*), berk (*Betula*), hazelaar (*Corylus avellana*) en eik (*Quercus*).

3.3.3 Samenvatting, datering en interpretatie

In het onderzoeksgebied is het komklei-op-veenlandschap aangetroffen. Hierin zijn bewoningssporen uit de Late – Middeleeuwen aangetroffen. Het betrof één noord – zuid georiënteerde sloot, die nog actief was ten tijde van de St. Elisabethsvloed van 1421. Andere sporen zijn in het onderzoeksgebied niet aangetroffen op basis waarvan de vindplaats mogelijk als een *off-site* locatie geïnterpreteerd kan worden. In de vulling van de sloot is aardewerk uit de Late Middeleeuwen gevonden. Ook botten van dieren en mensen waren hierin aanwezig. Hoewel er afgezien van deze sloot geen andere bewoningssporen aanwezig waren, blijkt uit het botanisch onderzoek en het aanwezige vondstmateriaal dat er in de nabijheid van het onderzoeksgebied een nederzetting / of een huisplaats (boerderij) verwacht kan worden. Wellicht zijn de menselijke botten afkomstig van een bij deze nederzetting behorende begraafplaats.

3.4 Waardering

Tijdens het karterend en waarderend inventariserend veldonderzoek zijn archeologische waarden aangetroffen uit de Late Middeleeuwen. Het doel van waarden is een beoordeling te geven over de behoudenswaardigheid van een archeologische vindplaats. Voor de waardebeoordeling van niet zichtbare archeologische vindplaatsen wordt primair gebruik gemaakt van het waarderingscriterium fysieke kwaliteit (gaafheid en conservering). Per onderscheiden criterium wordt de waarde van de vindplaats beoordeeld als hoog (3 punten), midden (2 punten) of laag (1 punt).

Vindplaatsen die op grond van hun fysieke kwaliteit als in principe behoudenswaardig zijn aangemerkt, worden vervolgens gewaardeerd op hun inhoudelijke kwaliteit (zeldzaamheid, informatiewaarde en ensemblewaarde). Bij een bovengemiddelde score van zeven punten of meer wordt de vindplaats als behoudenswaardig aangemerkt (KNA 3.1, 2006). Het criterium representativiteit is alleen relevant indien bij de waardering het vermoeden bestaat dat duurzaam behoud van vindplaatsen kan worden gerealiseerd.

Op basis van de waarden, criteria en parameters opgesteld in de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie, KNA 3.1, 2006 (Bijlage 1), kan een waardestelling voor de vindplaats worden opgemaakt.

Fysieke kwaliteit

Gaafheid

In het onderzoeksgebied zijn bewoningssporen aanwezig uit de Late Middeleeuwen. Het betreft een middeleeuwse sloot. De 20^e-eeuwse bebouwing van het plangebied is op staal gebouwd en heeft het middeleeuwse loop-/leefniveau, dat tussen de 3 en 4 m - NAP ligt, niet verstoort. Op gaafheid scoort de vindplaats hoog en krijgt 3 punten.

Conservering

De conservering van het vondstmateriaal is als redelijk goed te classificeren. Ook de conservering van organisch materiaal, zoals hout (paaltjes) en bot is als goed te classificeren. Op het criterium conservering scoort de vindplaats 3 punten.

Inhoudelijke kwaliteit

Zeldzaamheid

Middeleeuwse percelingsloten in de Grote Waard zijn niet zeldzaam. Sporen van boerderijen of huisplaatsen worden wel in de nabijheid van het onderzoeksgebied vermoed, maar zijn niet aangetroffen. Op het gebied van zeldzaamheid scoort de vindplaats 1 punt.

Informatiewaarde

De informatie van landbouwgrond en percelingsloten kan heel groot zijn, echter dit is alleen als ze in verband gebracht kunnen worden met een nederzetting of andere elementen van menselijk handelen in het landschap. In het onderzoeksgebied zijn wel indicatoren voor een nederzetting in de nabijheid aangetroffen, maar vermoedelijk bevindt deze nederzetting zich buiten het onderzoeksgebied. De informatiewaarde van de vindplaats kan gesteld worden op 1.

Ensemblewaarde/contextwaarde

Zowel de archeologische context waarde als landschappelijke context waarde van alleen de landbouwgrond en percelingsloten van eventuele huisplaatsen zijn laag. Een eventuele nederzetting bevindt zich buiten het onderzoeksgebied. Op het criterium ensemblewaarde scoort de vindplaats 1 punt.

De inhoudelijke kwaliteit van de vindplaats is laag (3 punten). De vindplaats is daarom niet behoudenswaardig.

4. Conclusies en aanbevelingen

Tussen 8 januari en 2 februari 2001 zijn tijdens een inventariserend veldonderzoek door middel van proefsleuven archeologische waarden gedocumenteerd in het onderzoeksgebied Admiraalsplein te Dordrecht. Ten aanzien van de geformuleerde vraagstellingen kan het volgende worden geconcludeerd.

1. *Hoe ziet de bodemopbouw in het onderzoeksgebied eruit? Zijn er oeverwallen aanwezig en wat is hun datering? Is de bedding van het Oude Maasje aanwezig en tot welk moment is deze watervoerend?*

In het onderzoeksgebied is het komklei-op-veenlandschap aangetroffen. Er zijn geen stroomgordelafzettingen (oeverwallen en beddingen) aangetroffen. Het komklei-op-veenlandschap lag op een diepte tussen de -3,00 m NAP en -4,00 m NAP.

2. *Zijn er antropogene sporen aanwezig? En zo ja, wat is hun aard?*

Er is een sloot uit de Late Middeleeuwen aangetroffen, die nog actief was ten tijde van de St. Elisabethsvloeden van 1421 – 1424. Uit de vulling van de sloot is een pollenmonster genomen waaruit bleek dat de directe omgeving van de sloot vermoedelijk in gebruik was als weidegrond. Pollen van granen suggereren de nabijheid van een nederzetting.

3. *Is een eventuele vindplaats behoudenswaardig?*

Hoewel de fysieke kwaliteit van de vindplaats hoog is, is de inhoudelijke kwaliteit relatief laag. De vindplaats is aangemerkt als niet behoudenswaardig.

Bevoegde overheid

De bevoegde overheid in deze is de gemeente Dordrecht. Voor vragen over dit rapport dient contact opgenomen te worden met drs. J. Hoevenberg senior archeoloog Bureau Monumentenzorg en Archeologie (tel. 078-6396401).

Literatuur

Hendriks, Johan, 2000; Programma van Eisen Admiraalsplein, Dordrecht.

Beurden, L. van, 2002; *Dordrecht Admiraalsplein: Het middeleeuwse landschap van vóór de St. Elisabethsvloed (1421 AD) pollenanalytisch onderzocht*. BIAxiaal 144, Zaandam.

Afkortingen

ARCHIS	Archeologisch Informatiesysteem van de RACM
KNA	Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie
mv	maaiveld
NAP	Normaal Amsterdams Peil
TNO	Nederlandse organisatie voor toegepast – natuurwetenschappelijk onderzoek

Bijlage 1

Waarden	Criteria	Parameters
Fysieke kwaliteit	Gaafheid	- Aanwezigheid sporen
		- Gaafheid sporen
		- Ruimtelijke gaafheid
		- Stratigrafie intact
		- Mobilia in situ
		- Ruimtelijke relatie tussen mobilia onderling
		- Ruimtelijke relatie tussen mobilia en sporen
		- Aanwezigheid antropogeen biochemisch residu
		- Stabiliteit van de natuurlijke omgeving
		Conservering
Inhoudelijke kwaliteit	Zeldzaamheid	De mate waarin een bepaald type monument schaars is (of is geworden) voor een periode of gebied
	Informatiewaarde	De betekenis van een monument als bron van kennis over het verleden
	Ensemblewaarde/ Contextwaarde	De meerwaarde die aan een monument wordt toegekend op grond van de mate waarin sprake is van een archeologische context en van een landschappelijke context. <u>Archeologische context</u> : heeft betrekking op de aanwezigheid en de informatiewaarde van andere in de nabije omgeving aanwezige bronnen van archeologische informatie. Het gaat daarbij om de vraag: 1. of zich in de nabije omgeving meer monumenten uit dezelfde archeologische periode bevinden, waardoor inter-site analyse mogelijk is. 2. of er monumenten voorkomen uit meerdere perioden, waardoor het mogelijk is om de ontwikkeling te bestuderen. <u>landschappelijke context</u> : de mate waarin het oorspronkelijke landschap nog aanwezig en/of herkenbaar is. Deze elementen dragen in hoge mate bij aan de mogelijkheden tot onderzoek van toenmalige landschappen en landgebruik.
	Representativiteit	de mate waarin een bepaald type monument karakteristiek is voor een periode, dan wel gebied.

Waarden, criteria en parameters die gebruikt worden bij het waarderen van vindplaatsen (KNA 3.1, 2006)